

POSTANOWIENIE

Dnia 11 lutego 2010 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Zbigniew Kwaśniewski (przewodniczący)

SSN Marek Sychowicz

SSN Bogumiła Ustjanicz (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku M. B. przy uczestnictwie M. R.
o podział majątku wspólnego,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 11 lutego 2010 r.,
zażalenia wnioskodawczynie na postanowienie Sądu Okręgowego w W. z dnia 7
października 2009 r., sygn. akt IV Ca (...),

uchyla zaskarżone postanowienie.

Uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 13 stycznia 2009 r. Sąd Rejonowy w W. dokonał podziału majątku wspólnego M. B. i M. R. Następnie postanowieniem z dnia 24 marca 2009 r., przywrócił wnioskodawczynie termin do złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia tego orzeczenia. Apelacja wnioskodawczynie od postanowienia z dnia 13 stycznia 2009 r. wniesiona została w dniu 8 kwietnia 2009 r. Zaskarżonym postanowieniem Sąd Okręgowy w W., dokonując w oparciu o art. 373 k.p.c., kontroli skuteczności wniesienia apelacji, odrzucił ją jako spóźnioną. Sąd ten uznał za niedopuszczalny wniosek o przywrócenie terminu do sporządzenia i doręczenia uzasadnienia powołanego postanowienia, czego konsekwencją było przyjęcie, że apelacja wniesiona w terminie wskazanym w art. 369 § 1 k.p.c. jest spóźniona. Stwierdził, że ujemne skutki procesowe, będące warunkiem dopuszczalności wniosku o

przywrócenie terminu, powstają dopiero z uchybieniem terminu do wniesienia środka odwoławczego.

W zażaleniu wnioskodawczynie, podnosząc zarzut naruszenia art. 373 k.p.c., domagała się uchylenia postanowienia. Na uzasadnienie podała, że kontrola przez sąd drugiej instancji zachowania ustawowych warunków środka odwoławczego, dokonywana na podstawie art. 373 k.p.c., możliwa jest jedynie w sytuacji, gdy zachodzi pewna ku temu podstawa i nie doprowadzi do przekroczenia dopuszczalnego i racjonalnego terminu, którego to warunku nie spełnia odrzucenie apelacji po upływie kilku miesięcy od jej wniesienia. Skarżąca nie mogła sporządzić apelacji bez zapoznania się z uzasadnieniem postanowienia, a zatem apelacji wniesionej przed upływem terminu wskazanego w art. 369 § 1 k.p.c. nie można uznać za spóźnioną.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zasadnicze znaczenie instytucji przywrócenia terminu do dokonania czynności procesowej polega na usunięciu niekorzystnych dla strony skutków procesowych, wywołanych dokonaniem tej czynności po upływie terminu ustawowego lub określonego przez sąd. Uwzględnienie wniosku o przywrócenie uchybionego terminu stwarza sytuację, w której termin ten rozpoczyna swój bieg na nowo, a spóźniona czynność traktowana jest tak, jakby była podjęta w terminie. Wobec tego wniosek może dotyczyć jedynie takiej czynności procesowej, której niepodjęcie lub podjęcie po upływie wyznaczonego terminu związane jest z określoną w ustawie sankcją (art. 168 § 2 k.p.c.). Dążenie do uzyskania możliwości kontynuowania postępowania sądowego przez zniweczenie skutków wywołanych bezskutecznością spóźnionej czynności procesowej odnosi się do samodzielnej czynności procesowej. Za niedopuszczalne uznane zostało w orzecznictwie Sądu Najwyższego i pogląd ten jest ugruntowany, domaganie się przywrócenia terminu do dopełnienia czynności (wniesienie opłaty sądowej), która stanowi jedynie element składowy złożonej czynności procesowej, jaką jest wniesienie środka odwoławczego (por. postanowienie z dnia 22 lutego 2006 r. III CZ 4/06, niepubl., uchwałę z dnia 4 stycznia 2008 r. III CZP 119/07, OSNC-ZD 2008/4/98, postanowienie z dnia 11 stycznia 2008 r. V CZ 121/07, niepubl., postanowienie z dnia 9 lipca 2008 r. V CZ 44/08, niepubl.). Przewidziane art. 328 § 1 k.p.c. żądanie strony sporządzenia i doręczenia uzasadnienia wyroku jest samodzielną czynnością procesową, która nie stanowi elementu składowego kreującego lub tworzącego czynność procesową w postaci środka odwoławczego. Za takim zapatrywaniem przemawia to, że powyższe żądanie strony nie zawsze związane jest z zamiarem zaskarżenia wyroku, a odmowa

uzasadnienia orzeczenia oraz jego doręczenia podlega zaskarżeniu zażaleniem (art. 394 § 1 pkt 7 k.p.c.). Czynnością wszczynającą postępowanie odwoławcze jest wniesienie środka odwoławczego. Odnosi się to również do takiej sytuacji, w której złożenie wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku jest warunkiem dopuszczalności wniesienia skargi kasacyjnej (art. 398⁵ § 1 k.p.c.), na co wskazał Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 16 maja 2006 r. III UZ 6/06, OSNP 2007/11-12/174. Z uchybieniem terminu do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku (postanowienia orzekającego co do istoty sprawy) sądu pierwszej instancji łączą się negatywne dla strony skutki związane z niemożnością zapoznania się z argumentami sądu, podjęcia decyzji co do zaskarżenia go, a także podniesienia właściwych zarzutów w środku odwoławczym. Wykładnia art. 168 § 2 k.p.c. wyłączająca dopuszczalność wniosku o przywrócenie terminu do złożenia żądania sporządzenia uzasadnienia wymienionego wyroku sądu i doręczenia go stronie jest nieprawidłowa, na co zwrócił już uwagę Sąd Najwyższy w orzeczeniu z dnia 17 września 1952 r. C 2118/52, niepubl., wskazując że okoliczność, że strona ma możliwość złożenia rewizji nie pozbawia jej prawa do złożenia wniosku o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia. Przewidziana art. 373 k.p.c. kontrola zachowania ustawowych wymagań środka odwoławczego dokonywana przez Sąd odwoławczy następuje po przedstawieniu mu akt sprawy. Przepis ten nie wskazuje terminu w jakim powinna być dokonana, jak też nie zawiera zastrzeżenia, że po upływie znacznego okresu od złożenia apelacji jest niedopuszczalna. Nie było jednak podstaw do podważania prawidłowości zastosowania przez Sąd Rejonowy art. 168 k.p.c., w związku z art. 13 § 2 k.p.c. skoro nie zakwestionowano uznania, że spóźnienie było niezawinione, a zatem termin do wniesienia apelacji rozpoczął bieg od doręczenia pełnomocnikowi wnioskodawczynie postanowienia Sądu Rejonowego z uzasadnieniem, stosownie do art. 369 § 1 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c.

Z powyższych względów zaskarżone postanowienie podlegało uchyleniu w oparciu o art. 394¹ § 3 w związku z art. 398¹⁶ k.p.c., jako zapadłe z naruszeniem art. 373 k.p.c. i art. 168 § 1 k.p.c.